

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ВЛАСНИХ КОШТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Метою здійснення банківської діяльності є отримання банківського прибутку. Досягнення цієї мети можливе за умови вибору такої структури банківського капіталу, яка при найменших витратах на формування банківських ресурсів буде сприяти підтримці стабільного рівня дивідендів та доходів, а також репутації комерційного банку як гаранта залучення необхідних грошових ресурсів на вигідних умовах.

Конкретний показник, який характеризує капітал окремого банку, не можна оцінювати ізольовано від інших чинників. Оче-

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Ky

джерелами інформації для аналізу власних коштів комерційного банку є звітність банку (баланс, звіт про власний капітал), дані бухгалтерського обліку, а також планова інформація.

Для здійснення якісного аналізу власних коштів комерційного банку необхідно визначитися з його оптимальною спрямованістю та вибором кількості показників (коефіцієнтів), які всебічно будуть характеризувати процеси мобілізації, розподілу та використання капіталу, а результати розрахунків забезпечать максимум необхідної інформації для прийняття управлінських рішень.

Аналіз капіталу комерційного банку пропонується здійснювати в наступній послідовності:

1. Аналіз динаміки та структури власних коштів.
2. Аналіз достатності банківського капіталу та ефективності процесу управління його складовими.
3. Аналіз можливих напрямків формування та використання складових капіталу та вибір з них найбільш доцільних.

При здійсненні аналізу власних коштів необхідно враховувати не лише загальний фінансовий стан комерційного банку та його діяльність, а й вплив зовнішніх факторів, таких, як кон'юнктура ринку банківських послуг і операцій, економіка країни, вимоги чинного законодавства, специфіка клієнтури та інші.

Аналіз динаміки та структури капіталу здійснюється на основі використання методів фінансового аналізу, а саме:

— *горизонтального аналізу (часовий)*, який полягає в порівнянні кожної складової капіталу за декілька періодів;

— *вертикальний аналіз (структурний)*, який дає можливість визначити структуру загального розміру власного капіталу з виявленням впливу кожної його складової на результат в цілому;

— *трендовий аналіз* — полягає в порівнянні кожної складової капіталу з рядом попередніх періодів та визначенні тренда, тобто головної тенденції динаміки показника, яка звільнена від випадкових впливів та особистих властивостей окремих періодів;

— *метод порівняння (просторовий)*, який дає можливість порівнювати власний капітал між відділеннями окремого банку та з банками-конкурентами, а також з загальнонагузевими даними.

Наступний напрямок аналізу, а саме *аналіз достатності банківського капіталу та ефективності процесу управління його складовими* доцільно здійснювати використовуючи коефіцієнтний та факторний аналізи.

Аналіз достатності починається з визначення значень показників, які характеризують виконання нормативів діяльності комерційних банків, встановлених регулюючим органом (Національним банком України). Національним банком України встановлені наступні нормативи капіталу:

Н1 — норматив капіталу банку;

Н2 — норматив мінімального розміру статутного капіталу;

Н3 — норматив платоспроможності;

Н4 — норматив достатності капіталу банку.

Крім показників, які характеризують виконання нормативів регулюючого органу, при аналізі банківського капіталу можуть визначатися (аналізуватися) різні додаткові показники. Ці показники можуть бути пов'язані, наприклад, зі співвідношенням капіталу та зобов'язань банку, з плановою прибутковістю банку в цілому, по підрозділах тощо.

Пропонується розраховувати наступні додаткові коефіцієнти: коефіцієнт співвідношення сплаченого статутного капіталу та власного капіталу; коефіцієнт співвідношення власного капіталу в майні банку (джерелах утворення майна); питома вага внесків за незареєстрованим статутним капіталом в статутному капіталі; коефіцієнт співвідношення викуплених акцій (часток) в зареєстрованому статутному капіталі банку, інші.

Для аналізу ефективності процесу управління складовими капіталу банку застосовують показники доходності та рентабельності.

Аналіз можливих напрямків формування складових капіталу полягає в розрахунку нижньої та верхньої межі забезпечення власним капіталом, з врахуванням вимог чинного законодавства та керуючись внутрішніми потребами банку, оскільки капітал необхідний як для оперативних, так і стратегічних ризиків. Тобто необхідно проаналізувати декілька напрямків збільшення власного капіталу та вибрати найоптимальніший. Такими напрямками можуть бути спрямування частини прибутку на поповнення капіталу, злиття банків, створення резервів, зменшення розміру відрахувань від основного капіталу тощо.

Аналіз можливих напрямків використання (розподілу) складових капіталу здійснюється з метою одержання найвищого прибутку. Аналізується доцільність нерівномірного розподілу власного капіталу між відділеннями комерційного банку в залежності від доходності та ризикованості операцій, які вони здійснюють.

Отже, для прибуткової діяльності комерційного банку необхідно періодично розглядати інформацію, що характеризує капітал, зважувати вплив потреб у витратах капіталу на ліквідність, прибутковість та податки; розглядати поточну та прогнозну достатність капіталу з врахуванням очікуваного зростання, прийнятого процентного ризику та виконання стратегічних планів, що ведуть до зміни структури активів та пасивів; розглядати ефективність використання капіталу з метою забезпечення достатнього рівня прибутковості акціонерного капіталу. Необхідно також особливу увагу приділяти таким факторам, як показники капіталізації, якість управління, ліквідність, якість активів, історія прибутку банку і її дотримання, структура залучених коштів, якість операційних послуг, здатність пристосування до запланованих та інших змін, а також інші фактори, що впливають на достатність капіталу.

Література

1. Інструкція про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків, затверджена Постановою Правління НБУ від 14.04.1998 р. № 141.
2. Аналіз діяльності комерційного банку / За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця та проф. А. М. Герасимовича.
3. Кочетков В. Н. Анализ банковской деятельности: теоретико-прикладной аспект.